

Sylvie Nordheim alături de Vincent Solignac, partenerul din „Melodie varșoviană”, și de Marius Bodochi care a jucat rolul pe scena Naționalului clujean

a. grand

ÎN CHEIA ESENȚIALIZĂRII

Melodie varșoviană de Leonid Zorin a fost întotdeauna bine primită de publicul nostru, dar interesul cu care era așteptat spectacolul montat de Virgil Tănase la „Lucernaire” — Centre National D'Art et d'Essai (cu doi actori francezi — Sylvie Nordheim și Vincent Solignac) avea, credem, un temei în plus (în afara justificatei dorințe de a constata care a fost evoluția artistică, pe o scenă străină, a regizorului român). Interesa unghiul din care se privește, cu ochii de la Paris, un autor sovietic, un text care, dincolo de povestea de dragoste (temă mai... universală nu există!), este povestea unei generații confruntate cu o experiență precis delimitată istoric, politic, ceea ce înseamnă inevitabil, geografic. O experiență dintre acelea despre care se spune, în mod curent, că nu poate fi înțeleasă de cine nu a trăit-o.

Constatăm, însă, văzînd spectacolul, că despre traumele psihice ale socialismului se poate vorbi și fără să le fi cunoscut în mod nemijlocit, că absența implicării directe poate fi, în plan artistic, un punct cîștigat, nu un handicap. În sensul unei cumpăniri sine ira et studio a faptelor, a implicațiilor pe care le antrenează, în sensul accesului mai lesnicios la esențial, fără împotmolirea în nenumărate detalii care nu adîncesc drama ci o încalcesc. Pe această coordonată, a esențializării expresive, e construită interpretarea, coordonată sta-

bilită, desigur, de concepția regizorală a spectacolului (deși Virgil Tănase, mai puțin tînăr și mai puțin francez decît colegii săi, actorii, are implicit o privire asupra textului derivată

dintr-o experiență nu doar de ordin artistic, cultural). Există, în versiunea scenică, unele punctări (în muzica semnată de Costin Miereanu, în vestimentație, în accesorii) menite a preciza locul și momentul acțiunii, dar regia se ferește (și bine face) de stilul balalaici-vodcă-mesteceni care ar fi adus un pitoresc periferic dramei, nu autenticitate.

Fără a evita emoția — dimpotrivă, cultivînd-o — Sylvie Nordheim ocolește statornic și cu precizie melodrama; experiența televiziunii se dovedește extrem de utilă, în sensul eliminării oricăror îngroșări (pe care scena le mai iartă, uneori, nu și ecranul), al economiei de mijloace, al unui discurs scenic simplu și de aceea pătrunzător.

Aceeași rigoare a desenului interpretativ se remarcă și la Vincent Solignac, aceeași exactă cîntărire a efectelor ce face ca economia de gesturi, de tușe de culoare să nu se transforme în sărăcie ci în binevenită esențializare. Actorul își împinge personajul în prim plan sau îl retrage în planul secund cu un simț precis al oportunității scenice și, nu în ultimul rînd, al subordonării propriei evoluții ariei de expresivitate a spectacolului în ansamblul său.

HÉLÈNE DELAVAUT ȘI CONTRAZICEREA PREJUDECĂȚILOR

Poate primul lucru ce ar trebui spus despre recitalul susținut de Hélène Delavault, **iubiri și trădări**, este că ne-a răvășit toate confortabilele noastre prejudecăți privitoare la cîntărețele de operă, mai ales la celebritățile genului. Experiența noastră de spectatori ne încredința că primadona trebuie să fie monumentală (ca să folosim o vorbă cuviincioasă), îmbrăcătă în diverse valtrapuri lucitoare pe care să le agite patetic la acută, că va adopta cam cinci-șase atitudini corporale (care la cîntărețe se cheamă joc de scenă) și cam tot atîtea expresii faciale (cite una, brevetată, pentru diversele sentimente: iubire, ură, tristețe, bucurie ș.a.m.d.). Mai știam că la aplauzele din final vom lăuda cu glas tare vocea ascultată, bravura interpretării, dar că ne vom felicita, în taină, pentru tăria de a nu fi izbucnit în ris la momentele dramatice și că vom regreta, tot în taină, că n-am ascultat recitalul la radio sau pe un disc. Sigur, acestea sînt gînduri de profan, observațiile nepriceputului ce nu reușește să ignore cu elevată seninătate faptul că, de obicei, moartea fizică a Traviata provoacă prăbușirea scenei și a mai multor rînduri de subsoluri.

Ne-am dus, deci, la recitalul Hélènei Delavault hotărîți să închidem, prudent, ochii și să deschidem, meloman, urechile.

Experiența noastră de spectatori s-a dovedit, însă, de această dată, total lipsită de valoare. Tînără, frumoasă, cu o siluetă de Miss Monde, Hélène Delavault este nu numai o foarte bună voce dar și o **actriță** în toată puterea cuvîntului. O actriță de farmec și subtilitate, un talent scenic viguros și original, o personalitate artistică inconfundabilă. Dintr-o succesiune de piese muzicale, interpreta a reușit să închege nu un simplu recital ci **un spectacol**, o lume de gînduri, trăiri, sugestii, stări emoționale, o lume coerentă în bogata, luxurianta ei diversitate. Definitiv pentru arta Hélènei Delavault ni s-a părut — dincolo de calitățile vocale și actoricești — darul aparte de a stabili o comunicare spontană, spirituală cu publicul, de a transmite nealterat fiecare idee, de a se face înțeleasă dintr-o privire, dintr-un zîmbet, dintr-un gest.

Iubiri și trădări e un spectacol pe care nu l-am fi putut aprecia la justa valoare ascultîndu-l pe un disc sau la radio. E un spectacol ce pare a se naște sub ochii noștri, numai pentru noi, în colaborare cu noi. De altfel, e firesc să fie așa: pentru o iubire, ca și pentru o trădare trebuie să fie întotdeauna doi.

Cristina Dumitrescu